

Kotimainen, kestävä ja kevyt polkea

- Vihreä masiaajoneuvo, sotaväen polkupyörä on edelleen tärkeä väline joukkojen liikkumisessa.
- Jääkärikillan joukko polkee Vaasasta Sodankylään.

Olli Miettunen

● Se on vihreä, lujatekoinen, yksinkertainen ja helppo käyttää – se on sotapojan yleiskulkuneuvo eli polkupyörä, jonka käyttöä tosin ei enää ehditä treenata siinä määrin kuin aikoinaan Terijoen maastoissa Karjalan kannaksella.

Pyöriä on Jääkäriprikaatin käytössä Sodankylässä riittävästi. Toisin oli 1920-luvulla, kun prikaatin edeltäjä aloitteli. Niitä oli koko pataljoonan tarpeisiin vain 20.

–Sotaväen pyörä on kotimainen, kestävä ja kevyt polkea, kuvausta varten lainatut huolto- ja kuljetuskomppanian varusmiehet kersantti Aunola, alikersantti Niemelä ja alikersantti Ijäs vakuuttavat.

Everstiluutnantti evp Pekka J. Heikkilä aloitti sotilaspöyräuran 1963 Vaasassa ja jatkoi sitä aikanaan Sodankylässä. Vaikka vaihteita ei ole ja kulkuneuvo on varsin vankka, se kulkee Heikkilän mukaan myötätuulessa kuin siinä olisi vaihteet. Erityisen hyvin mieleen on jäänyt loppusota keväällä 1964, kun piti polkaista Lapvärtistä 75 kilometrin päähän Vaasaan.

–Se meni kolmessa tunnissa ja joukko oli sen jälkeen edelleen taistelukunnossa, täyspakkausten, radioitten, kenttäpuhelinien ja kaapelikelojen kanssa 25 kilometrin tuntivauhtia kavereineen urakoinut Heikkilä muistaa.

–Silloin meikäläisen aikana ne olivat Helkaman tekemiä.

–Meillä oli vähän kuje mielessä. Yritimme karistaa oululaiset tykkimiehet porukasta. He tulivat kai 3 tuntia myöhemmin, vaikka tulenjohtoon pitäisi aina pysyä joukkojen mukana.

HEIKKILÄ TUNTEE historiaa siinä määrin, että tietää Terijoelle 1921 perustetun Polkupyöräpataljoona 1:n saaneen aluksi 20 Tiitus-polkupyörää.

Vuosikymmenen lopulla koko pataljoona varustettiin pyörillä, merkkiä Husqvarna ja valmistusmaa Ruotsi. Sittemmin sotaväki on polkenut ainakin kotimaisilla Pyrkijä- ja Helkama-pyörillä.

–Siihen aikaan pyörillä kuljettiin jopa 3500 kilometriä miestä kohden vuodessa, sehän on aivan hirtittävä määrä. Terijoella oli kyllä pitempi pyöräilykausi, Heikkilä kertaa.

Tänä päivänä varusmiehet käyttävät sotilaspöyrää lähinnä malliksi, sen verran että opitaan ajamaan rensselit mukana. Palvelusaikaa on lyhennetty ja aika on kortilla, joten pisimmäksi pyöräreissuksi saattaa jäädä valamarssi. Kun Heikkilä oli yksikön päällikkönä Sodankylässä, viikon valamarssi saattoi olla 500 kilometriä.

OLLI MIETTUNEN

TERIJOELLA saatettiin polkea 3 500 kilometriä kesän aikana. Nykyään varusmiehet tulevat juuri ja juuri tutuiksi polkupyörän kanssa. Lyhyt palvelusaika kuuluu muisissa opeissa.

–Se oli perinne Lapin Jääkäripataljoonassa. Siitä jäi mielikuva, ettei matka tapa vaan vauhti.

–Jos ruvetaan ”urheilemaan”, se pudottaa miehet joukosta. Se on myös henkisen kasvatuksen konsti, Heikkilä paljastaa operaation opiksi.

Pyörän etuna moottoriajoneuvon verrattuna on nopeus – suojautumisessa. Pitkä pyöräletka maastoutuu äkkiä, jos uhka tulee ilmasta. Pyörällä pääsee myös vaikeampiin maastoihin ja pienempiä polkuja kuin pyöräajoneuvolla.

–Heitinkin kulkee matkassa, jos

Pitkä pyöräletka maastoutuu äkkiä, jos uhka tulee ilmasta.

ammukset vain saadaan jotenkin tuotua paikalle.

SODANKYLÄN VARUSKUNNAN perustamisen muistoksi killan vapaaehtoinen 32 hengen joukkue ajaa viidettä kertaa sotilaspöyrillä Vaasasta Sodankylään, kuten 50 vuotta sitten koko joukko-osasto teki heittomarssina.

Ajon keksi 20 vuotta sitten liikuntaupseeri, kapteeni evp Matti Nikula, joka aikoinaan nuorena kersanttina ei päässyt pyöräilemään muuttomatkaa.

–Ensimmäisellä reissulla 1994 oli mukana 7 pyöräilijää ja 2004 oli peräti 45, joukossa 5 everstiäkin, osa entisiä komentajia. Kaksi vuotta sitten poljettiin Sodankylästä Vaasaan, jossa kilta perustet-

tiin 50 vuotta sitten.

Varusmiehistä yksi yksikkö liittyy jonoon Luoston risteuksen vaiheilta. Perillä ollaan kello 16 torstaina, jolloin Sodankylässä varuskunnan ovet ovat auki siviileille 50-vuotisjuhlan kunniaksi.

–Se on yhden yksikön osalta valamarssi, noin 100 kilometriä. Vala on perjantaina Sodankylässä.

Loppukuusta varuskunnassa järjestetään perinteinen 60 kilometrin Jeesiön lenkki, jossa ajetaan kilpaa ilman kantamuksia. Esikuvana on Kannaksella aikoinaan 1930-luvulla ajettu Kivennavan lenkki, joka oli saman mittainen.

–Edesmennyt kapteeni Pentti H. Tikkanen keksi pitää tätä traditiota yllä 1960-luvun lopulta lähtien.